

Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku

Materiál na rokovanie:

Generálneho presbyterstva ECAV na Slovensku
dňa: 23. 08. 2024

Materiál č.:

2.5 – GP6/2024

Materiál predkladá:

P-ECAV

Legislatívny návrh 4 Návrh Cirkevného zákona o cirkevných organizačných jednotkách a cirkevných zboroch

Návrh na uznesenie č. 104-6/2024:

Generálne presbyterstvo konštatuje, že predložený návrh cirkevného zákona zodpovedá náležitostiam podľa § 6 ods. 2 CZ č. 15/1994 o rokovacom poriadku v organizačných jednotkách ECAV na Slovensku v znení neskorších predpisov a postupuje ho na Právny výbor a na rokovanie synody.

Uznesenie bolo GP schválené

Návrh na uznesenie č. 105-6/2024:

Generálne presbyterstvo odporúča schváliť nový Cirkevný zákon o cirkevných organizačných jednotkách a cirkevných zboroch, ktorý nahrádza Cirkevný zákon č. 6/1996 o vnútornom členení cirkevných zborov a Cirkevné nariadenie č. 1/1996 o cirkevných organizačných jednotkách a ich vzájomných vzťahoch, s pripomienkami, ktoré boli prerokované na zasadnutí GP.

Uznesenie bolo GP schválené

Stanovisko gestora k návrhu uznesenia:

Je uvedené v prílohe k návrhu.

Materiál spracoval:

P - ECAV

Miesto a dátum spracovania:

Bratislava 13.08.2024

Odôvodnenie predkladaného návrhu:

Predmetom návrhu je *nový Cirkevný zákon o cirkevných organizačných jednotkách a cirkevných zboroch, ktorým by sa nahradili 2 súčasné predpisy (sú prílohou predkladaného materiálu, pre porovnanie):*

- *Cirkevný zákon č. 6/1996 o vnútornom členení cirkevných zborov*
- *Cirkevné nariadenie č. 1/1996 o cirkevných organizačných jednotkách a ich vzájomných vzťahoch*

Novelizácia súčasných predpisov by bola dosť rozsiahla, čo by mohlo spôsobiť neprehľadnosť, preto navrhujeme prijať nový predpis.

Novelizácia okrem zlúčenia oboch predpisov je doplnená o ustanovenia:

- ktoré neboli v súčasných predpisoch definované, ale ktoré ukázala prax, že by bolo potrebné mať upravené, pre jednoznačnejšie uplatnenie v praxi
- ktoré definujú podmienky/ parametre pre cirkevný zbor, ako samostatnú COJ a proces transformácie (zlučovania, resp. zmeny formy zboru (ako boli komunikované v rámci diskusií reštrukturalizačnej komisie s predsedníctvami seniorátov, pričom boli zohľadnené viaceré pripomienky, ktoré vzišli z týchto stretnutí)
- ktoré by umožňovali zriaďovať nové, misijné zbory

V predloženom pracovnom materiáli sú z dôvodu prehľadnosti:

- čiernou farbou časti, ktoré boli prevzaté zo súčasných predpisov (alebo iba formálne a gramaticky upravené)
- **modrou** farbou časti, ktoré sú novo vložené
- **červenou** farbou časti, ktoré by mali byť predmetom diskusie GP, pred prijatím finálnej verzie návrhu, ktorý bude zaslaný právnomu výboru a na rokovanie synody.

Cirkevný zákon č..../2024 o cirkevných organizačných jednotkách a cirkevných zboroch

Synoda Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku vydáva tento cirkevný zákon.

§ 1

Definícia cirkevnej organizačnej jednotky (COJ)

- 1) Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (ďalej ECAV) sa v súlade s čl. 14 Ústavy ECAV člení na dištrikty, senioráty a cirkevné zbory, ktoré sú jej cirkevnými organizačnými jednotkami (ďalej COJ). ECAV a jej cirkevné organizačné jednotky majú právnu subjektivitu.
- 2) Evidenciu cirkevných právnických osôb vedie Ministerstvo kultúry SR podľa Smernice č. 13/2021 o evidencii právnických osôb podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov, v súlade s § 19 ods. 1 zákona číslo 308/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. COJ, ako cirkevné právnické osoby, sú povinné najneskôr do 30 dní oznámiť zmenu údajov vedených v evidencii priamo Ministerstvu kultúry SR a na vedomie Generálnemu biskupskému úradu (ďalej GBÚ)
- 3) Základným dokumentom, definujúcim činnosť COJ, orgány, usporiadanie a iné náležitosti, je štatút. Každá COJ je povinná mať platný štatút, ktorý zodpovedá aktuálnemu stavu v COJ a je schválený konventom COJ a vyššou COJ:
 - a) štatút cirkevného zboru schvaľuje seniorátne presbyterstvo
 - b) štatút seniorátu schvaľuje dištriktuálne presbyterstvo
 - c) štatút dištriktu schvaľuje generálne presbyterstvo
- 4) Každá COJ má svoj úrad, ktorý je administratívnym zariadením bez právnej subjektivity

§ 2 Orgány COJ

- 1) Orgánmi cirkevného zboru, seniorátu a dištriktu sú konvent, presbyterstvo a predsedníctvo.
- 2) Ústrednými orgánmi ECAV sú synoda, generálne presbyterstvo, predsedníctvo ECAV a zbor biskupov.
- 3) **Zloženie orgánov a ich pôsobnosť je daná Ústavou ECAV a štatútmi príslušných COJ.**
- 4) Rozhodnutia v mene COJ môžu prijímať len ich orgány. Výbory, komisie, sekcie a pod. majú len poradnú a **odporúčaciu** právomoc.
- 5) Jednotliví členovia predsedníctiev COJ, prípadne iní predstavitelia, môžu vydávať rozhodnutia len v prípadoch stanovených cirkevným zákonom alebo nariadením.
- 6) V cirkevnom zbore, kde je viac miest zborových farárov, je členom zborového predsedníctva len jeden z nich – predsedajúci farár. Obsadenie tejto funkcie rieši zborový štatút.
- 7) Ostatní farári, kapláni a diakoni sú členmi zborového presbyterstva, len ak boli do neho zvolení, pokiaľ zborový štatút neustanovuje inak. Ak nie sú členmi presbyterstva, zúčastňujú sa jeho rokovania s hlasom poradným.
- 8) Ak cirkevný zbor nemá obsadené miesto zborového/námestného farára a pôsobí v ňom kaplán alebo diakon, je členom zborového predsedníctva administrátor CZ

§ 3 Zriaďovanie COJ

- 1) Cirkevný zbor v zmysle čl. 16 Ústavy ECAV zriaďuje dištriktuálne presbyterstvo, ktoré zároveň určí jeho sídlo, územný obvod a sídlo farského úradu. Návrh na zriadenie nového cirkevného zboru predkladá presbyterstvo seniorátu, v ktorom má cirkevný zbor vzniknúť
- 2) Územné obvody cirkevných zborov musia byť zriadené tak, aby všetky obce a mestá v Slovenskej republike, aj keď v nich momentálne nebývajú členovia ECAV, boli začlenené do niektorého cirkevného zboru.
- 3) Seniorát v zmysle čl. 20 Ústavy ECAV zriaďuje generálne presbyterstvo, ktoré určí jeho začlenenie do dištriktu. Sídlo seniorátu je spravidla v sídle farského úradu seniora. Návrh na zriadenie nového seniorátu predkladá dištriktuálne presbyterstvo, ktoré zároveň určí územný obvod seniorátu a začlení cirkevné zbory patriace do seniorátu
- 4) Dištrikty zriaďuje synoda (zmenou Ústavy ECAV)

§ 4 Zlučovanie, zrušovanie a zmeny usporiadania COJ

- 1) Zlučovanie, zrušovanie a zmeny usporiadania COJ schvaľujú orgány COJ (presbyterstvo a konvent), ktorých sa navrhovaná zmena týka a presbyterstvá vyšších COJ
- 2) Pre schvaľovanie zmien COJ sa analogicky uplatňujú kompetencie orgánov ako pri zriadení COJ.

§ 5 Vzájomné vzťahy COJ

- 1) COJ sú viazané vo svojom konaní a rozhodovaní Ústavou ECAV a ostatnými cirkevnoprávnymi predpismi publikovanými v Zbierke cirkevnoprávnych predpisov (ďalej CPP).
- 2) Všeobecne záväzné predpisy vydáva ústredie cirkvi a **sú záväzné pre všetky COJ**
- 3) V rámci svojej právomoci a pre svoj obvod môžu vydávať predpisy aj príslušné COJ, pri rešpektovaní vyšších právnych noriem
- 4) COJ môžu vydávať iba rozhodnutia, ktoré nesmú byť v rozpore so všeobecne záväznými predpismi. Rozhodnutia vyšších COJ sú záväzné aj pre nižšie COJ. Vyššie COJ musia však pri svojich rozhodnutiach rešpektovať práva nižších COJ a ich rozhodnutia, ktoré boli vydané v rámci ich kompetencie. COJ sú povinné informovať vyššie COJ o svojich rozhodnutiach.
- 5) Nariadenia a rozhodnutia sa nemôžu meniť so spätnou účinnosťou.

§ 6

Definícia cirkevného zboru

- 1) Cirkevný zbor (ďalej CZ) je v zmysle Ústavy ECAV základnou organizačnou jednotkou ECAV
- 2) Cirkevný zbor môže byť samostatnou COJ, ak spĺňa nasledovné parametre:
 - a) služby Božie sa na území CZ konajú pravidelne, každú nedeľu a okrem toho sa pravidelne (počas týždňa) konajú v prostredí CZ aspoň tri aktivity komunitného charakteru - stredtýždňové alebo večerné služby Božie, biblická hodina, výučba konfirmandov, stretnutia dorastu a mládeže, detská besiedka, spoločenstvá mužov a žien, modlitebné spoločenstvo, spevokol a podobne)¹
 - b) má funkčné zborové presbyterstvo s minimálne siedmymi členmi, ktoré sa stretáva minimálne 2 krát ročne v uznášaniashopnom počte, má riadne zvoleného zborového dozorca, zástupcu zborového dozorca, kurátora, pokladníka, aspoň troch členov revíznej komisie alebo hospodárskeho výboru a delegátov na seniorátny konvent
 - c) primerane sa stará o svoj nehnuteľný a hnutelný majetok, jeho údržbu a administratívno–účtovné spravovanie
 - d) dokáže zo svojich vlastných zdrojov (cirkevný príspevok, milodary, ofery a výnos z majetku) zabezpečiť duchovnú službu, administratívnu správu cirkevného zboru, prevádzku bohoslužobných priestorov a bývanie pre duchovného
 - e) dokáže poskytnúť duchovnému štandardný vokátor - služobný byt, úhrada režijných nákladov na bývanie, podľa dohody refundácia telefónu a cestovného, ofera z výročných sviatkov, štóla/milodary od členov cirkevného zboru
 - f) pravidelne uhrádza všetky predpísané príspevky voči vyšším COJ
 - g) vo svojej evidencii (kartotéke) má minimálne 150 členov, alebo v prípade menšieho evidovaného počtu členov, ak sa pri ostatnom sčítaní obyvateľstva prihlásilo na jeho území k ECAV viac ako 200 ľudí ²
 - h) nedeľných služieb Božích (okrem výročných sviatkov) sa v priemere za kalendárny rok zúčastňuje viac ako 5% evidovaných členov CZ³
 - i) nie je nepretržite administrovaný dlhšie ako 5 rokov
 - j) nie je bez riadne zvoleného zborového dozorca alebo zborového kurátora dlhšie ako tri roky
- 3) Ak CZ počas 3 rokov nespĺňa
 - a) dva z parametrov uvedených v bode 2, písm. a) – f) alebo
 - b) jeden parameter uvedený v bode 2, písm. a) – f) a súčasne dva parametre uvedené v bode 2, písm. g) – j) alebo
 - c) štyri parametre uvedené v bode 2, písm. g) – j)je predsedníctvo príslušného CZ povinné začať proces transformácie CZ, ako samostatnej COJ. Postup je upravený v §12 tohto zákona.

§ 7

Formy cirkevných zborov

- 1) Cirkevný zbor je cirkevnou organizačnou jednotkou (COJ) s právnou subjektivitou vyplývajúcou z Ústavy ECAV. Jeho časti, ak aj majú právnú subjektivitu, nie sú COJ.
- 2) Cirkevný zbor môže byť:
 - a) cirkevný zbor monolitný
 - b) cirkevný zbor zložený
 - c) cirkevný zbor združený
 - d) cirkevný zbor misijný
- 3) O forme CZ a jeho členení rozhoduje dištriktuálne presbyterstvo pri jeho zriadení alebo pri schválení zmien formy CZ (v rámci transformácie, zlučovania alebo zrušovania)

¹ špecifikované a evidované v Elektronickom informačnom systéme (EIS), ako súčasť ročných výkazov

² podľa oficiálnych údajov zverejnených na: <https://www.scitanie.sk/>

³ ak je v CZ viacero služieb Božích (v rôznych časoch alebo na viacerých miestach), počíta sa priemer zo všetkých SB v nedeľu

§ 8

Cirkevný zbor monolitný

- 1) V monolitnom cirkevnom zbore môže mať právnu subjektivitu len cirkevný zbor.
- 2) V CZ sa môžu vytvárať filiálky, misijné centrá a diaspory. Nemajú vlastné orgány, vlastné hospodárenie ani vlastnú právnu subjektivitu.
- 3) Filiálku tvoria členovia cirkevného zboru, ktorí bývajú v obci **alebo meste** mimo jeho sídla, ak majú svojho kurátora a ak sa v mieste **pravidelne** konajú služby Božie a iné cirkevné podujatia a úkony
- 4) Diasporu tvoria členovia cirkevného zboru, ktorí bez osobitného zriadenia bývajú na jeho území v rôznych obciach **a mestách, kde sa služby Božie a iné podujatia môžu konať nepravidelne alebo sporadicky.**
- 5) Misijné centrá môžu byť vytvorené z viacerých diaspór, ako miesta, kde sa bude sústreďovať misijná práca a podľa potreby aj možnosti konať aspoň sporadicky služby Božie.

§ 9

Cirkevný zbor zložený

- 1) Ak to ustanovuje štatút a ak sú splnené náležitosti podľa zákona, môžu mať niektoré územne presne označené časti cirkevného zboru právnu subjektivitu ako dcérocirkev. Podmienkou je, že majú vlastný konvent, vlastné presbyterstvo a vlastné hospodárenie.
- 2) Matkocirkev je tá časť cirkevného zboru, kde je sídlo COJ. Matkocirkev môže mať právnu subjektivitu, odlišnú od právnej subjektivity cirkevného zboru, ak to ustanovuje zborový štatút a ak sú splnené náležitosti podľa tohto zákona.
- 3) Ak sú v zloženom cirkevnom zbore filiálky, diaspory alebo misijné centrá, patria vždy do kompetencie zborových orgánov.
- 4) Osobitná dohoda určuje, akým podielom prispievajú časti cirkevného zboru s právnou subjektivitou na zborové náklady.
- 5) Matriky sa vedú jednotne pre celý cirkevný zbor. Pre časti cirkevného zboru sa môžu viesť záznamy v osobitnej matričnej knihe, ktorá musí byť v doslovnom súhlase so záznamami v zborovej matrike. Nie sú však úradnými záznamami a nemožno z nich dávať výpisy. Odlišný spôsob vedenia matrik musí byť ustanovený v zborovom štatúte.
- 6) Predsedníctvo cirkevného zboru je súčasne predsedníctvom orgánov častí cirkevného zboru s právnou subjektivitou.

§ 10

Cirkevný zbor združený

- 1) Dva alebo viaceré zbory môžu sa rozhodnúť, že spolu vytvoria združený cirkevný zbor.
- 2) Združované cirkevné zbory majú v združenom cirkevnom zbore rovnaké postavenie. Dohodnú sa o sídle a názve združeného cirkevného zboru a o sídle farského úradu. Táto dohoda nadobudne právoplatnosť rozhodnutím dištriktuálneho presbyterstva. Ak sa združované cirkevné zbory nedohodnú o týchto náležitostiach, rozhodne o nich dištriktuálne presbyterstvo.
- 3) Zborový konvent združeného cirkevného zboru po zvolení orgánov COJ prijme štatút združeného cirkevného zboru. Súčasne dohodnú združované cirkevné zbory spôsob úhrady nákladov združeného cirkevného zboru.
- 4) Zborový farár združeného cirkevného zboru vedie pre každý združovaný cirkevný zbor osobitnú matriku. Matriky sú uložené na farskom úrade.
- 5) Predsedníctvo združeného cirkevného zboru tvoria zborový dozorca a zborový farár. Zboroví dozorcovia združovaných cirkevných zborov sa v pravidelných cykloch striedajú vo funkcii dozorca združeného cirkevného zboru. Dozorca združovaného cirkevného zboru, pokiaľ nekoná funkciu dozorca združeného cirkevného zboru, je jeho zástupcom.

§11

Cirkevný zbor misijný

- 1) Misijný CZ je možné zriadiť na miestach, kde je záujem cirkvi o rozvoj misijnej a pastoračnej práce, kde sa táto práca doposiaľ nekonala
- 2) Väčšinou sú to miesta, kde historicky nebývali evanjelici, ale vplyvom migrácie obyvateľstva, rozvoja dedín v blízkosti veľkých miest (satelity) a výstavbou nových obytných štvrtí v mestách sa vytvoril potenciál na misijné pôsobenie v týchto oblastiach
- 3) Misijný CZ zriaďuje príslušné dištriktuálne presbyterstvo, ako samostatnú COJ s právnou subjektivitou, so statusom „misijný“ a informuje o tom generálne presbyterstvo ECAV. Pri misijnom CZ sa neuplatňujú parametre samostatného CZ definované v §6 bod 2) tohto zákona ako kritérium pre zriadenie CZ ako samostatnej COJ.
- 4) Návrh na zriadenie misijného CZ vypracováva a predkladá na schválenie seniorátne presbyterstvo. Súčasťou návrhu musí byť projekt misijného zboru, ktorý stanoví cieľ, ktorý má byť na danom území dosiahnutý, kroky k dosiahnutiu tohto cieľa, osoby zodpovedné za vykonávanie misijnej činnosti a časový harmonogram jednotlivých krokov.
- 5) Projekt sa predkladá na dobu určitú, spravidla na obdobie 3-5 rokov. Po uplynutí stanoveného obdobia, ak misijný CZ spĺňa parametre definované v §6, bod 2), tak sa zmení na štandardný samostatný CZ, bez statusu misijný. Ak CZ parametre samostatného CZ nespĺňa, uplatní sa postup podľa §6, bod 3) a misijný CZ sa zlúči s iným CZ v okolí.
- 6) Misijný CZ je oslobodený od platenia príspevkov vyšším COJ⁴.
- 7) ECAV a ostatné COJ môžu finančne podporovať zriadenie a činnosť misijného zboru formou zbierok a darov.

§12

Transformácia cirkevných zborov

- 1) Transformáciou CZ sa rozumie zmena formy CZ – zo samostatného CZ na filiálku alebo dcérocirkev iného CZ formou zlúčenia s daným CZ
- 2) Cirkevné zbory začínajú proces transformácie CZ ako samostatnej COJ
 - a) z vlastného rozhodnutia CZ alebo
 - b) ak nastanú skutočnosti uvedené v §6, bode 3 tohto zákona
- 3) Ak začína proces transformácie podľa bodu 2, písm. a), predsedníctvo CZ predkladá žiadosť o zmenu formy CZ schválenú presbyterstvom a konventom CZ na prerokovanie príslušnému seniorátnemu presbyterstvu, ktoré sa k žiadosti vyjadrí (odporúčaním/neodporúčaním) a predloží ju na schválenie dištriktuálnemu presbyterstvu.
- 4) Ak začína proces transformácie podľa bodu 2, písm. b), je predsedníctvo CZ povinné:
 - a) bezodkladne oznámiť príslušnému seniorátnemu presbyterstvu a na vedomie dištriktuálnemu presbyterstvu, že v cirkevnom zbore nastala situácia, kedy je treba začať s transformačným procesom zo samostatného cirkevného zboru na filiálku alebo dcérocirkev iného cirkevného zboru
 - b) vypracovať a spolu s oznámením uvedeným v písm. a) predložiť príslušnému seniorátnemu a dištriktuálnemu presbyterstvu analytický dokument, ktorý verným a neskresleným spôsobom opíše situáciu cirkevného zboru s vymenovaním a popisom všetkých parametrov, indikujúcich nutnosť začať s transformačným procesom
 - c) v spolupráci s predsedníctvom seniorátu začať rokovania s okolitými CZ, s ktorými by sa CZ mohol zlúčiť
 - d) do 6 mesiacov od oznámenia uvedeného v písm. a) predložiť žiadosť o zmenu formy CZ seniorátnemu presbyterstvu
- 5) Príslušné seniorátne presbyterstvo prerokuje a posúdi žiadosť o zmenu formy a spolu so svojím vyjadrením (odporúčaním/neodporúčaním) predloží na schválenie dištriktuálnemu presbyterstvu, ktoré k tomu prijme rozhodnutia v zmysle Ústavy ECAV, čl. 26, ods. 2, písm. f).
- 6) Seniorátne a dištriktuálne presbyterstvo posudzuje všetky žiadosti s individuálnym prístupom, s prihliadnutím aj na iné špecifické okolnosti, ako sú iba parametre definované v §6

⁴ Cirkevný zákon č. 2/199 o hospodárení COJ v znení neskorších predpisov, §9 (pozn. ak bude schválený nový zákon o hospodárení, je potrebné tento odkaz upraviť)

- 7) Súčasťou žiadosti o transformáciu CZ musia byť rozhodnutia presbyterstva a konventu CZ, ktorých sa zmena dotkne, tj. CZ ktorý sa pričleňuje, ale aj CZ ku ktorému sa pričleňuje iný (alebo iné) CZ
- 8) Žiadosť o zmenu formy – zlúčenie CZ - by mala obsahovať najmä:
 - a) návrh usporiadania CZ, stanovenie základných práv a povinností jednotlivých častí CZ
 - b) určenie nového územného obvodu – definovanie všetkých obcí a miest, ktorých sa zmena dotkne a ich postavenia v rámci CZ
 - c) majetkové usporiadanie nehnuteľného a hnutel'ného majetku zlučovaných CZ

pozn – v rámci legislatívneho procesu (pripomienkového konania) by bolo dobré, ak by dištrikty upravili/ doplnili, čo ešte by malo byť súčasťou žiadosti (ako podstatná vec), na základe skúsenosti, ktoré mali doposiaľ pri zlučovaní CZ

§ 13

Prechodné a záverečné ustanovenia

- 1) V prípade, ak CZ spĺňa podmienky na začatie procesu transformácie podľa ust. § 6 ods. 3 Zákona, pričom predsedníctvo CZ nezačne proces transformácie podľa ust. § 12 ods. 4 Zákona, predsedníctvo seniorátu je oprávnené podať žiadosť o transformáciu CZ na sen. presbyterstvo aj bez jeho súčinnosti, pričom povinnosti uvedené v § 12 ods. 4 Zákona sa na neho vzťahujú primerane.
- 2) V prípade, ak CZ spĺňa ku dňu prijatia tohto zákona podmienky na začatie procesu transformácie podľa ust. § 6 ods. 3 zákona, tento je povinný začať proces transformácie do dvoch rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto Zákona.
- 3) Účinnosťou tohto zákona sa zrušuje Cirkevný zákon č. 6/1996 o vnútornom členení cirkevných zborov a Cirkevné nariadenie č. 1/1996 o cirkevných organizačných jednotkách a ich vzájomných vzťahoch
- 4) Tento cirkevný zákon nadobúda platnosť dňom schválenia Synodou ECAV ... 2024 a účinnosť dňom zverejnenia v Zbierke cirkevnoprávnych predpisov.

-